

PROMJENE U OBVEZNOPRAVNIM ODNOSIMA

PROMJENE U OBVEZNOPRAVNIM ODNOSIMA

- **promjena subjekata** (vjerovnik ili dužnik)
  - ne utječe na promjenu identiteta obveznog odnosa
- **promjena sadržaja**
  - dovodi do promjene identiteta samo ako promjena glavne činidbe ili pravne osnove

A. PROMJENA SUBJEKATA

■ PROMJENA VJEROVNIKA

1. CESIJA (USTUPANJE POTRAŽIVANJA)
2. USTUPANJE UMJESTO ISPUNJENJA
3. USTUPANJE ZBOG NAPLAĆIVANJA
4. USTUPANJE ZBOG OSIGURANJA

■ PROMJENE NA STRANI DUŽNIKA

1. PRISTUPANJE DUGU
2. PREUZIMANJE ISPUNJENJA
3. PREUZIMANJE DUGA
4. USTUPANJE UGOVORA

B. PROMJENA SADRŽAJA UGOVORA

I. PROMJENA VJEROVNIKA - CESIJA (USTUPANJE POTRAŽIVANJA)

- ugovor kojim dosadašnji vjerovnik svoju otuđivu tražbinu prenosi na drugu osobu, novog vjerovnika, pri čemu dužnik i potraživanje ostaju isti
  - stari vjerovnik: **cedent**
  - novi vjerovnik: **cesionar**
  - dužnik: **cesus**
-
- pravne osnove cesije: ugovor, zakon, sudska odluka
  - ugovorna (dobrovoljna) cesija najčešća

PREDMET CESIJE

- svako potraživanje osim onoga čiji je prijenos zabranjen zakonom, strogo osobnih tražbina (npr. zahtjev na uzdržavanje, ali su već dospjeli alimentacijski obroci otuđivi), potraživanja koja se po svojoj prirodi protive prenošenju na drugog (npr. novčana naknada nematerijalne štete)
- dospjela potraživanja, a buduća ako je vjerojatno da će u budućnosti nastati, i ako se zna osoba vjerovnika, uvjetna potraživanja

- dvostran pravni posao (cedent - cesionar), cedent dužan obavijestiti cesusa o učinjenom ustupanju (notifikacija)
- cesus može do obavijesti valjano platiti samo starom vjerovniku, a nakon samo novom
- ispunjenje starom vjerovniku učinjeno prije notifikacije valjano je i oslobađa ga obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje
- kod višestrukog ustupanja (sukcesivna cesija) – cedent mora ispuniti obvezu onom cesionaru o kojem je cedent najprije obavijestio dužnika, odnosno onom cesionaru koji se prvi javio dužniku (nije relevantno koja je cesija prije ugovorena)

ODNOS CESIONARA I DUŽNIKA

- cesionar ima prema dužniku ista prava koja je imao i cedent prije ustupanja (cesijom cedent ne smije staviti cesusa u lošiji položaj)
- na cesionara prelazi glavno potraživanje te sva sporedna prava
- dužnik može istaknuti prema cesionaru sve prigovore koje je mogao istaknuti i cedentu (npr. zastara, mane volje) osim onih strogo osobne prirode
- ako su cedent i dužnik ugovorili zabranu cesije, ili samo uz pristanak dužnika - nema učinka prema dužniku (ugovaranje zabrane cesije dopušteno!)

ODNOS CEDENTA I CESIONARA

- ako cesija naplatna → cedent odgovara za veritet (postojanje) potraživanja
- samo ako izričito ugovoreno → cedent odgovara za bonitet (naplativost) potraživanja
- ako nenaplatna cesija → ne odgovara ni za bonitet ni za veritet
- bez obzira da li naplatna ili besplatna cesija → cedent dužan predati cesionaru sva dokazna sredstva o ustupljenom potraživanju (isprave o dugu) kako bi se mogao legitimirati kao novi vjerovnik

POSEBNI SLUČAJEVI USTUPANJA POTRAŽIVANJA

➤ USTUPANJE UMJESTO ISPUNJENJA

- dužnik umjesto da ispuni svoju obvezu prema vjerovniku, ustupi tom vjerovniku svoje potraživanje koje ima prema nekom svom dužniku
- obveza dužnika gasi se sklapanjem, ugovora o cesiji

➤ USTUPANJE ZBOG NAPLAĆIVANJA

- dužnik ustupa vjerovniku svoje potraživanje prema nekom svom dužniku, ali se njegova obveza gasi tek kad se vjerovnik naplati, a ne u vrijeme sklapanja ugovora
- dužnikov dužnik može ispuniti obvezu
- dužnikov dužnik može ispuniti obvezu i prema svom starom vjerovniku iako je bio obaviješten o cesiji

➤ USTUPANJE ZBOG OSIGURANJA

- ustupanje je učinjeno zbog osiguranja nekog potraživanja cesionara prema cedentu
- npr. A ima potraživanje prema B, pa ga želi osigurati na način da mu B cedira svoje potraživanje prema C
- ustupanje zbog naplaćivanja i zbog osiguranja: fiducijarne cesije
  - cesionar nije ovlašten ustupljeno potraživanje dalje prenositi, već ga dužan nakon postignute svrhe cediranja (naplata ili osiguranje) prenijeti natrag na cedenta

II. PROMJENE NA STRANI DUŽNIKA

- PRISTUPANJE DUGU
  - ugovor kojim se netko treći (intercedent) obvezuje vjerovniku da će ispuniti dužnikovu obvezu; treći stupa u obvezu prema vjerovniku uz dužnika
  - intercedent nije u ugovornom odnosu s dužnikom i nije oslobodio dužnika od ispunjenja time što je pristupio dugu

- **PREUZIMANJE ISPUNJENJA**

- ugovor kojim se netko treći obvezuje dužniku da će ispuniti njegovu obvezu prema vjerovniku
- treća osoba ne postaje dužnik vjerovnika, vjerovnik nema prema njoj nikakvih prava; samo ima obvezu prema dužniku

- **PREUZIMANJE DUGA**

- ugovor kojim treći, preuzimatelj duga, obvezuje dužnika da preuzima obvezu ispunjenja duga vjerovniku
  - dolazi do promjene dužnika, stari dužnik ispada iz obveznog odnosa
- vjerovnik mora dati svoj pristanak

USTUPANJE UGOVORA

- pravni posao kojim jedna stranka, ustupitelj, ustupa trećoj osobi, primatelju, sva svoja prava i obveze iz već postojećeg dvostrano obveznog pravnog posla, s time druga stranka iz tog odnosa pristane na takvo ustupanje
- ugovorni odnos nastaje u trenutku pristanka druge stranke (konstitutivnost), a ne sklapanjem ugovora između ustupitelja i primatelja
- ako dala pristanak unaprijed, ugovorni odnos nastaje od trenutka kada je obaviještena o ustupanju
- ustupitelj odgovara za valjanost ugovora
- ustupitelj ne jamči da će druga ugovorna strana ispuniti obvezu iz ugovora, ali se može na to obvezati (jamstvo del credere)

B. PROMJENA SADRŽAJA UGOVORA

- promjena glavne činidbe ili pravne osnove

